

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ОБЛАСНИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА

**ТРАДИЦІЙНА КУЛЬТУРА
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ:
СВЯТА І СВЯТКУВАННЯ**

Матеріали науково-практичної конференції
з міжнародною участю

25-26 червня 2021 року

Харків
Друкарня Мадрид
2021

Редакційна колегія:

В.О. Лагутіна – директор Обласного організаційно-методичного центру культури і мистецтва, кандидат архітектури;

О.Г. Бугайченко – завідувач відділу дослідження нематеріальної культурної спадщини та креативних індустрій Обласного організаційно-методичного центру культури і мистецтва;

Н.М. Роман – кандидат педагогічних наук, доцент, член Харківського обласного відділення Національної всеукраїнської музичної спілки

Адреса редакційної колегії: 61002, Україна, м. Харків, вул. Пушкінська, 62;

Обласний організаційно-методичний центр культури і мистецтва.

Тел. +380 (57) 725-12-36

Традиційна культура в умовах глобалізації: свята і святкування. Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю (25 – 26 червня 2021 року). Харків : Друкарня Мадрид, 2021. 355 с.

ISBN 978-617-7988-73-0

До збірки увійшли тези та доповіді, в яких розглянуто й узагальнено головні шляхи та сучасні напрями впровадження актуальних тенденцій традиційної культури народних святкувань в умовах глобалізації на фоні тотальної інформатизації, еволюційної трансформації традиційного культурно-мистецького середовища, інноваційних підходів і консолідації існуючого культурного простору. Представлені матеріали презентувалися й дискутувалися під час роботи науково-практичної конференції з міжнародною участю «Традиційна культура в умовах глобалізації: свята і святкування», яка проходила в м. Харкові 25 – 26 червня 2021 року.

У процесі обговорення доповідей, науковці, педагоги, мистецтвознавці, провідні діячі культури і мистецтва з різних регіонів України, а також із Білорусі, Молдови і Китаю обмінялися ідеями, теоретичними розробками та результатами практичного досвіду щодо інституційних підходів до відтворення, розвитку, поступового осучаснення й оновлення традиційних свят і святкувань, універсалізації світових культурних трендів, які сформовані на засадах стадіальності етнокультурного розвитку, відродження національної самобутності та збереження спадкоємності регіональних традицій святкування.

Для широкого кола науковців, практиків, а також усіх тих, хто цікавиться питаннями збереження традиційної культури, вивчає концептуальні парадигми ревіталізації народних традицій святкувань, займається організацією та проведенням святкових заходів.

УДК 008:394.26](06)

© Обласний організаційно-методичний центр культури і мистецтва, 2021
© ТОВ «Друкарня Мадрид», 2021

ISBN 978-617-7988-73-0

Ганна АБРАМОВА

головний бібліотекар

Центральної міської

бібліотеки ім. В.Г. Белінського

м. Харків

СВЯТО – УНІВЕРСАЛЬНА КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНА СПАДЩИНА СУСПІЛЬСТВА ТА ДЖЕРЕЛО ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СПАДКОЄМНОСТІ

Український народ має багату культурну спадщину, величезний скарб, який складається з духовних цінностей надбаних багатьма поколіннями. З давніх часів до нас йдуть життєва мудрість, погляди та настанови наших пращурів. Усе це закладене в наших звичаях, святах, обрядах, фольклорі, адже в них світовідчуття та світосприймання народу.

Багатющий скарб звичаїв українці отримали в спадок, що віками відбирався з найцінніших надбань народу, збагачувався та дбайливо передавався від покоління до покоління. А наш обов'язок зберегти його та, нічого не втративши, передати нащадкам, щоби не перервався зв'язок поколінь, щоби зберегти генетичну пам'ять нашого народу. Сьогодні від працівників закладів культурологічного напрямку та освітян залежить те, чи буде сучасна молодь підтримувати, продовжувати й розвивати безцінну спадщину наших предків, чи не перерветься духовний зв'язок поколінь.

Головною метою в роботі з дітьми та молоддю є: збагачення та пропагування культурних здобутків, виховання любові та поваги до української мови; створення умов для творчого, інтелектуального і духовного розвитку, виховання естетичних смаків, пропаганди кращих культурних надбань нашого народу, широка пропаганда народної пісенної спадщини України. Звичайно, допомогу у вивченні народних традицій, звичаїв, обрядових свят нададуть нам посібники з історії, народознавства, краєзнавства та художня література; екскурсії до історичних, краєзнавчих музеїв та культурологічних центрів. Але справжню зацікавленість і бажання вивчати духовне надбання народу викличе у дітей та молоді персональна участь у традиційних народних святах, організованих на основі старовинних народних звичаїв та обрядів.

<i>Тетяна СЕМЕНЮК</i> АКТУАЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ І ДОСВІД РОБОТИ ЗРАЗКОВОГО ХУДОЖНЬОГО КОЛЕКТИВУ ГУРТКА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА «АКЦЕНТ» У ЗБЕРЕЖЕННІ ТРАДИЦІЙ НАРОДНИХ СВЯТКУВАНЬ ...	250
<i>Юлія СОЛОВЙОВА</i> ЗООМОРФНА ПЛАСТИКА ЯК ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ ЗАСІБ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗДО В СУЧАСНИХ УМОВАХ	258
<i>Леся СОХАН</i> ОБРАЗ БОГОРОДИЦІ В ГРЕКО – КАТОЛИЦЬКОМУ ОБРЯДІ	261
<i>Валентина СУШКО</i> ТРАДИЦІЇ СВЯТКОВОГО ОБДАРОВУВАННЯ.....	267
<i>Ольга ТИМОШЕНКО</i> ВАЛКІВСЬКИЙ СВИЩИК В ОБРЯДІ ЗАКЛИКАННЯ ВЕСНИ	269
<i>Дмитро ТРЕГУБОВ, Ірина ТРЕГУБОВА</i> ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРАДИЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ В МЕЖАХ ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ.	273
<i>Оксана ФЕДОТОВА</i> ШЛЯХИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРАДИЦІЙНОЇ СВЯТКОВО-ОБРЯДОВОЇ КУЛЬТУРИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ	279
<i>Галина ФЕСЕНКО</i> ЕТНОМУЗИЧНІ ФЕСТИВАЛІ В КУЛЬТУРНОМУ ЛАНДШАФТІ МІСТА	282
<i>Ван ЦИХУЕЙ</i> ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЯ В КНР	287
<i>Людмила ЧАБАК</i> НАРОДНІ СВЯТКУВАННЯ ТА РОЗВАГИ ЯК СПОСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРАДИЦІЙ ТА ПОСИЛЕННЯ КУЛЬТУРНО-ТУРИСТИЧНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ	292
<i>Наталія ЧЕРГІК</i> УКРАЇНСЬКА МУЗЕОГРАФІЯ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ НА СТОРОЖІ НАРОДНИХ ТРАДИЦІЙ	295

<i>Марія ЧЕРНЯВСЬКА</i> РОЛЬ НАРОДНИХ СВЯТ ТА РОЗВАГ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНІЙ РОБОТІ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	301
<i>Марина ЧУМАЧЕНКО</i> РОЛЬ ONLINE-СЕРЕДОВИЩА У ЗБЕРЕЖЕННІ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ТРАДИЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ	303
<i>Ірина ШЕГДА</i> ДОСЛІДЖЕННЯ АРХІВНИХ МАТЕРІАЛІВ В ПРОЦЕСІ РЕВІТАЛІЗАЦІЇ КОЦАРСТВА	306
<i>Лариса ШЕМЕТ</i> ФЕСТИВАЛЬНИЙ РУХ ТА ДИТЯЧЕ НАРОДНО-ОРКЕСТРОВЕ ВИКОНАВСТВО В УКРАЇНІ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ	309
<i>Інна ШИНТЯПІНА</i> СУЧАСНІ МОЖЛИВОСТІ ЕТНОМУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В ПОЛІЕТНИЧНОМУ ПРОСТОРІ КРИМСЬКОГО РЕГІОНУ	311
<i>Лілія ШПИРАЛО-ЗАПОТОЧНА</i> ФЕСТИВАЛЬ АВТЕНТИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЯК ЧИННИК РЕВІТАЛІЗАЦІЇ ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ	317
<i>Світлана ШУМАКОВА, Альона ДАХНОВСЬКА</i> ВИДОВИЩНІ ФОРМИ «СВІТУ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРІНДУСТРІЇ»: АНТРОПОКРЕАТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ	320
<i>Микола ШУТЬ</i> СВЯТО «МАСНИЦЯ» – ДУАЛІЗМ ТРАДИЦІЙНОГО Й ІННОВАЦІЙНОГО	327
<i>Анатолій ЩЕРБАНЬ</i> ЕТНОФЕСТИВАЛЬНИЙ РУХ В ОПІШНІ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ	334
<i>Олег ЯЦИНА</i> ІСТОРИЧНА РЕКОНСТРУКЦІЯ ХАРКІВСЬКОЇ ФОРТЕЦІ	339
<i>Cai XIAOWEN</i> INHERITANCE AND DEVELOPMENT OF CHINESE FOLK PAPER-CUT ART	345

ЛІТЕРАТУРА

1. Найдено О. Народна лялька. Київ : Стило, 2020.
2. Скуратівський В. «Святвечір». Київ : Перлина, 1994.
3. Манько В. Летіть соловейки на рідні земельки. Львів : Колесо, 2012.
4. Грушевський М. Про старі часи на Україні. Київ : Обереги, 1991.

Дмитро ТРЕГУБОВ

кандидат технічних наук,
доцент Національного університету
цивільного захисту України

Ірина ТРЕГУБОВА

керівник гуртка – методист
Комунального закладу «Центр дитячої та
юнацької творчості №1» Харківської міської ради

ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРАДИЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ В МЕЖАХ ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ

Поняття «культура» – досить багатогранне, воно об'єднує в собі наукові погляди, освітні концепції, різні форми мистецтва, моральні принципи, загальний уклад життя та систему світогляду певної людської спільноти [1]. «Традиційну культуру» можна тлумачити так само, але в історичній площині. Відокремлюють поняття «етнічна» та «традиційна культура», які іноді вважають майже синонімічними [2]. Під етнічною культурою розуміють систему проявів культури, що надає певному етносу виражений індивідуальний характер під час усього періоду його існування. Традиційна культура характеризує етап тривалого становлення етносу під час його цивілізаційного розвитку у вигляді стереотипів поведінки, формування колективної самосвідомості, переважанням проявів колективу над особистими проявами. З урахуванням цього, сучасному інформаційному суспільстві важко підтримувати традиційну культуру, основою якої була система обрядів. Традиційна культура стабілізує суспільство, але гальмує його розвиток. Тоді виявляється, що етнічна культура – як характер певного етносу є більш стійкою до зовнішніх впливів. Наприклад, традиція носити вишиванку або вшанувати День вишиванки – це головним чином прояв етнічної культури, а не традиційної, бо це не супроводжується якимось традиційним обрядом.

Таким чином, проблема збереження традиційної культури є дуже актуальною. Але слово «збереження» – передбачає, що ця традиція існує у вигляді діючих обрядів, як елементів традиційної культури. Одним із найважливіших елементів традиційної культури були свята, які святкували всією громадою без винятку. Розглянемо, що зберіглося з традиційних свят у загальному вжитку, – побачимо небагато:

Різдво, Маланка, Новий рік, Водохреща, Масниця, Великдень, а також – традиційне весілля. З них Різдво, Водохреща та Великдень підтримуються православною церквою. Тим не менш, ці свята в сучасному їх вигляді здебільшого важко назвати елементом традиційної культури, оскільки вони стали відокремлені від цільних обрядів, а вживаються як привід для зібрання родини чи друзів біля смачної їжі. Більшість не зможе точно сказати – чому вони підтримують цю традицію, просто так прийнято. Тобто, більшість людей не знають та не бачать у цих святах архаїчних елементів, збережених у народних традиціях з давнини. Так, свято Нового року було перенесено в часі та втратило свій традиційний сенс. Деякі з цих та інших обрядів збереглися у більш-менш традиційному вигляді в селах. Існує серія архаїчних обрядів, згадка про які зберіглася лише в піснях [3]. Тому до багатьох обрядів необхідно застосовувати засоби відновлення та реконструкції. Відповідно, мова йде здебільшого про «збереження» традиційної культури у середовищі науковців-культурологів, в обігу культурних центрів та центрів творчості.

Втрата культурних традицій здебільшого відбувалася під впливом «Московщини». Так, за згадкою О. Стороженко [4], Харків 150 років тому був ще містом української традиційної культури, але вже на підступах до міста з північної сторони спостерігалася експансія російської культури: «...з ... Липець наша Україна теперечки... Московщиною дивиться – намість шинків проклята кабащина, постоялі двори на московський звичай..., а от як перехопишся через річку Харків, то хто б не сказав, що се божа сторона!». Це підтверджують й дані перепису населення Російської імперії за 1897 рік, за яким Харківщина мала 80 % україномовного населення, сам Харків – 26 %, найменше – Чугуїв, який був містом військових, здебільшого з території Росії. Ця «північна хвиля» принесла до Харкова російську традицію масляничних рукопашних боїв «стінка на стінку» (відомо з 20-х років XIX ст.).

Значний вплив на традиційну культуру створила Радянська влада. Головним носієм традиційної культури на початку минулого століття вже було село (а не місто). Тому Голодомор, страта кобзарів, переселення деяких регіонів обірвали зв'язок етносу з минулим. Замість традиційних свят Радянська влада пропонувала свої свята з політичним забарвленням або спрощувала традиції до споживацького рівня. Так, Масниця, підготовка та проведення якої тривали кілька тижнів, за радянських часів стала тижнем поїдання млинців, в той час, як

на Україні, головною стравою під час свята були вареники з сиром та маслом [5].

Проблема збереження традиційної культури лежить поруч із проблемою відродження національної ідеї. З цього приводу деякі дослідники звертають увагу на відсутність люстрації влади під час розвалу СРСР [6]. Процес відокремлення України від СРСР обґрунтовувався більше не національною ідеєю, а економічною. Тому не думали про люстрацію, а чекали гарного господаря.

Зараз у магазинах можна придбати все, міста сяють вогнями, людина з минулого на екскурсії вважала би, що потрапила в рай. Але виявляється, що все одно небезпечно висловлювати відверті думки, бо є люди з грошима, які контролюють свободу слова на свою користь, а впевненості у завтрашньому дні немає взагалі. Нова українська влада роками намагається «накормити» людей. Але виявляється, що це неможливо, люди завжди будуть хотіти більшого. Тому все ж таки на першому плані повинна бути ідея національного відродження.

То що робити? Адже національна ідея повинна пронизувати усе життя суспільства. А поки вона проявляється більше в поодиноких флешмобах, які мають більше спільного з шоу ніж із традиційною культурою. Мабуть слушно зробили в Прибалтиці – не надавши право всім на голосування. Було би гарно, якщо б той, хто отримував український паспорт, давав невеличку присягу одним стандартним реченням, в якому висловлювалось би розуміння відповідальності за надання шкоди національним цінностям.

Було би добре – проводити дні культури різних регіонів, щоби культура не залишалася за стінами якихось там центрів чи на сторінках наукової преси, а виходила на вулиці – та не у вигляді вульгарних шоу, а у вигляді свята – як шлях до створення нових традицій на базі старих. Вибори теж повинні бути святом (а не останнім обов'язком) із прикрашанням вулиць регламентованими народними символами та озвучуванням обраних перлів народної пісенної творчості. Бо людина, яка віддає свій голос, повинна пам'ятати, що голосує вона за Україну.

Непідготовлена робота вихователів із просвітництва щодо національної самосвідомості приречена на невдачу, особливо у східних областях, оскільки суспільство ці ідеї не віддзеркалює, а навпаки – протирічить їм. Діти бачать розрив між ідеями національного просвітництва та сучасною буденністю, тому до роботи вихователів у кращому випадку ставляться як до розважальних заходів. Тому

національну самосвідомість, в першу чергу, повинен надавати не вихователь, а родина, телевізор, радіо, популярна музика, білборди, друковані засоби ЗМІ тощо. А вихователь на цю основу вже може надати більш широку інформацію. Бо національну самосвідомість може виховати лише громада. Як у відомій пісні: «Мамині пісні... Татові слова»...

Саме громада створює традиції, вдосконалює та підтримує свята. Тут можна згадати, що першоджерела менталітету більшості людей можна поділити на два типи. Перший – менталітет людини, яка працювала на землі (хлібороб, скотарь). Їх життя вимагало здійснення колективних обрядових дій, що диктувалися календарним циклом праці. Відповідні свята й створили основу нашого етносу. Мета цих свят – забезпечити успішність праці, що й принесило нашим пращурам задоволення. Другий менталітет – це світогляд завойовника. Його життя не так було пов'язано з календарним циклом, але залежало від успішності діяльності людини землі. Тим не менш, завойовник цього зв'язку не відчував, оскільки жив від пограбування до пограбування, від згвалтування до згвалтування. Оскільки життя завойовника не було пов'язано з календарним циклом – він не створював обрядів та свят. Єдиним святом для нього була перемога, яка у всіх своїх проявах приносить задоволення (битва, трофеї, спиртне, жінки). Завойовник – споживач задоволень, він уособлює своєю поведінкою гріхи, які канонізовано християнською релігією (гордіня, жадання наживи, хтивість, чревоугодство, уникання духовної діяльності, бажання чужих якостей, гнів). За тисячі років співіснування цих двох принципово різних ментальних цивілізацій їхні генотипи багато разів перехрестилися. Тому кожна сучасна людина може обрати той чи інший образ поведінки.

Сучасне споживче суспільство існує завдяки продажу задоволень та спонукає людей обирати другий менталітет, оскільки це стало основою індустріального та фінансового розвитку людства на даному етапі розвитку. Людина землі самодостатня в межах календарного циклу і їй не потрібні суттєві зміни. Завойовник весь час знаходиться в пошуках нових задоволень і це стимулює сучасну цивілізацію. Таким чином, сучасна людська цивілізація йде шляхом відмови від традиційної культури і якщо й згадує про традиційні обряди, то – в сенсі створення шоу чи інших дій, які можуть принести гроші та, водночас, задоволення користувачам. Тому традиційна культура переживає складні часи.

Задача небайдужих людей – зберегти те, що ще існує, відтворити те, про що відомо, реконструювати те, що можна домислити на підставі інформаційних уламків історичної спадщини, займатися просвітництвом на усіх рівнях.

Перший і може найважливіший рівень просвітництва – це виховання дітей дошкільного віку в душі самосвідомості. В гуртку «Барвінок» Центру дитячої та юнацької творчості №1 Харківської міської ради, який займається загальним розвитком дітей дошкільного віку, проводяться культурні заходи з урахуванням календарно-обрядового циклу українців. Діти в цікавій формі знайомляться з різними моментами історії та культури нашого народу, а також з різноманітними та особливостями цих свят у різних регіонах України. Корисною є присутність на таких заходах старших членів родини дитини, які на підставі власних спогадів долучаються до теми обговорення. В результаті діти більше довіряють інформації вихователя та будуть повніше про це допитуватися у батьків.

Так, перше велике традиційне свято, яке зустрічається у навчальному році – це Покрова пресвятої Богородиці. Діти знайомляться з поєднанням з цим святом Дня козацтва та Дня захисника України, з історією цих свят, водночас згадуються прикмети та явища осені, діти малюють листівки захисникам України. Підбиває підсумки сільськогосподарського року – Велесова ніч (замість іноземної шоу-версії «Хелловін»). Саме Велес навчив людей сільськогосподарським роботам. Тому на відповідних заняттях діти у вигляді «Свята врожаю» грають театралізовану сценку «Ходить гарбуз по городу». Наступним культурним заходом стають Зимові свята. В процесі цього заходу діти знайомляться з історією та складом цього циклу свят, поєднанням у цих святах очікування доброго врожаю та вшанування предків, роллю у святах таких традиційних елементів, як «дідух» та «павучок». Діти отримують повагу до хліба, дізнаються про сенс обряду засівання в перший день Нового року, який для давніх українців починався навесні. Діти беруть участь у виготовленні таких традиційних виробів.

Із весняних свят найбільшим є Великдень. Тому творча робота дітей цього періоду занять присвячена виробленню паперових пасочок та розпису зображень яєчок у відповідності до традиційних кольорів та орнаментів. Діти знайомляться зі значенням елементів традиційної культури. В той же час, на деяких сучасних майстер-класах із писанкарства таких «дрібниць» не розповідають, а надають правила послідовності розфарбовки без наповнення їх сенсом традиційної

культури. В ході таких занять діти отримують українську народну іграшку. До подібних занять відносяться й створення іграшок-мотанок, глиняних свищків, дерев'яних морок та інше. В процесі діяльності позашкільного навчального закладу цьому допомагають інтегровані проєкти з іншими творчими студіями закаду. Діти дошкільного віку з задоволенням виконують творчі роботи, яких використовуються елементи традиційної культури, що надає їм обізнаності в історії рідного краю та його культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Музальов О.О. Культурологія: навчальний посібник для учнів, студентів і викладачів. Львів : ЛНПЦПТО НАПН України, 2012. 185 с.
2. Нікішенко Ю.І. Поняття «етнічна культура» і «традиційна культура» в етнокультурології. Наукові записки. Теорія та історія культури. Т. 24. 2004. С. 27 – 36.
3. Трегубов Д.Г., Трегубова І.М. Сюжетний аналіз народних пісень із загальною формулою «зводителів дівчини». Культура України. Вип. 69. 2020. С. 46 – 58.
4. Стороженко О. Закоханій чорт. Огнений змії. Фантастичні твори українських письменників XIX ст. Київ: Молодь, 1990. С. 137 – 154.
5. Тарасюк В. Про причини та наслідки неподолання спадщини комуністичного тоталітарного режиму в Україні. Academia. URL: <https://www.academia.edu/s/e37db99cb3>.
6. Зяблюк Н. Масниця в Україні. Рідна школа. 2007. №1. С. 26 – 33.

Оксана ФЕДОТОВА
доктор історичних наук,
професор Навчально-наукового інституту
Київського національного університету
культури і мистецтв
м. Київ

ШЛЯХИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРАДИЦІЙНОЇ СВЯТКОВО-ОБРЯДОВОЇ КУЛЬТУРИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Переоцінка традиційних цінностей, властива для розвитку культури в умовах глобалізаційних процесів початку XXI ст., обумовлює зміну дієвих форм обрядової культури, а також перегляд значущості й актуальності підходів щодо її трактування. Традиційна святково-обрядова культура українців, зважаючи на її історичну тяглість, виступає засобом ідентифікації сучасної людини в соціумі та є регулятором соціально-культурної сфери її життя.

Слід зазначити, що історичні події, які відбувалися на терені України за радянської доби, безпосередньо вплинули на процес розвитку народної культури, загальмувавши його на довгий час. У контексті формування безнаціональної спільноти під назвою «радянський народ» нівелювалося поняття спадкоємності національних культурних традицій. Характерною тенденцією нової влади стало розуміння українських національних свят як пережитків минулого. Одночасно з тим розпочалося активне насадження низки більшовицьких святкових дат, спрямованих на перехід від вшанування подій, що спиралися на традиції релігійного культу, до святкування революційних завоювань. Як зазначив дослідник Ю. Каганов, завдяки вкоріненню нових ідеологічних свят і обрядів, більшовики намагалися здійснювати систематичний нагляд не лише за суспільним середовищем, але й побутом українців [3, с. 186].

Проблема виживання народної культури найбільш загострилася в ході штучно влаштованого радянським режимом в УСРР голодомору 1932 – 1933 рр. Не сприяв збереженню традиційних культурних цінностей і масовий терор, організований проти українського населення у 1930-х рр., наслідком чого стали масштабні репресивні акції. Спадкоємність святково-обрядової культури вдалося відновити лише